

Analiza informacji na temat źródeł finansowania termomodernizacji budynków dostępnych w roku 2024

Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. (KAPE) jest firmą konsultingową działającą w obszarze efektywnego zarządzania energią. Na rynku istnieje od 1994 roku. Firma oferuje m.in. kompleksowe, niezależne doradztwo w zakresie optymalizacji produkcji i zużycia energii oraz wykonuje audyty dla branży przemysłowej i budownictwa. Prowadzi krajowe i międzynarodowe projekty edukacyjne oraz świadczy usługi dla jednostek samorządu terytorialnego, związane z realizacją gospodarki niskoemisyjnej. KAPE promuje europejskie standardy w zakresie prawidłowego gospodarowania energią oraz wspiera przedstawicieli biznesu we wdrażaniu strategii dekarbonizacji.

Projekt Ensmov PLUS wspomaga kraje członkowskie Unii Europejskiej w monitorowaniu, zmienianiu, udoskonalaniu i wdrażaniu polityk efektywności energetycznej poprzez opracowanie materiałów na temat praktycznych i strategicznych zagadnień wiążących się z realizacją Artykułu 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (EED).

Autorzy:

Marek Zaborowski (Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.)

Prof. dr hab. inż. Arkadiusz Węglarz (Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. / Politechnika Warszawska)

Współfinansowane przez Unię Europejską w ramach projektu nr 101076098. Wyrażone poglądy i opinie są wyłącznie poglądami autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub CINEA. Ani Unia Europejska, ani organ finansujący nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Spis treści

Słownik pojęć	4
Wstęp	9
Rodzaje budynków	10
Budynki jednorodzinne	14
Program Czyste powietrze.....	14
Podatkowa Ulga Termomodernizacyjna	16
Program “Stop Smog”	19
Budynki wielorodzinne	21
Ciepłe Mieszkanie.....	21
NFOŚiGW: 8.6.3 Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych (wraz z instalacją OZE) – budynki wielorodzinne	23
Fundusz Termomodernizacji i Remontów (FTiR)	25
EPC Plus.....	27
Budynki w przedsiębiorstwach i przemyśle	28
NFOŚiGW: B1.2.1 – Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach	28
Kredyt Ekologiczny.....	30
Białe certyfikaty.....	31
Gwarancja EkoMax	34
Budynki publiczne	36
NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-004/24 – budynki zabytkowe	36
NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-002/24	37
NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-005/24 – budynki użyteczności publicznej.....	39
B1.1.4 – Wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	40
Informacje o innych istotnych programach	42
Feniks	42
Inne programy:	44
Podsumowanie	44
Wnioski	48

Słownik pojęć

Białe certyfikaty

System świadectw efektywności energetycznej powstał na podstawie zapisów ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej i funkcjonuje w Polsce od 2013 roku. Jego celem jest wspieranie przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną poprzez mechanizm rynkowy, który premiuje rzeczywiste oszczędności energii. W ramach systemu Białych Certyfikatów przedsiębiorstwa zobowiązane obciążają odbiorców końcowych kosztem zakupu tzw. „opłaty zastępczej” lub białych certyfikatów (co stanowi dla nich koszt doliczany do rachunku za energię). Większość zobowiązań realizowanych jest obecnie poprzez zakup „opłaty zastępczej”¹ (70%). Białe certyfikaty (świadectwa efektywności energetycznej) są wydawane przez URE po wykonaniu inwestycji zmniejszającej zużycie energii u odbiorcy końcowego i stanowią prawa majątkowe, mogące być przedmiotem handlu.

Budynki publiczne

to wszelkie obiekty należące do sektora publicznego (urzędy, szkoły, biblioteki, obiekty sportowe, teatry, etc.) lub pełniące funkcje publiczne.

Edukacja społeczna

to proces wspierający rozwój jednostek w zakresie kompetencji społecznych, empatii, odpowiedzialności obywatelskiej i zaangażowania w życie wspólnoty. Zgodnie z definicją IGI Global, obejmuje ona projektowanie interwencji edukacyjnych w różnych kontekstach społecznych, wykorzystując mediację i szkolenia, aby wspierać ludzi w ich rozwoju osobistym i społecznym.

Promocja społeczna

to działania komunikacyjne mające na celu m.in. zwiększenie świadomości społecznej na temat ważnych zjawisk i problemów, promowanie postaw prospołecznych, obywatelskich i solidarnościowych, mobilizowanie ludzi do zmiany zachowań w interesie dobra wspólnego. Edukacja i promocja społeczna są ważnym elementem projektów działań na rzecz zmniejszenia zużycia energii w budynkach. Może dotyczyć standardów technicznych (np. stosowania odpowiednich materiałów) jak i samych działań na rzecz zmniejszenia zużycia energii (np. w ramach programów związanych z działaniami na rzecz poprawy jakości powietrza).

¹ <https://kape.gov.pl/web/content/56644?unique=feddf7ecfff7539bf8d2bc8ec27c67b68af921c&download=true>

Efekt ekologiczny	efekt ekologiczny w działaniach na rzecz oszczędności energii określony w postaci zmiany zużycia energii wyrażony w toe, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń (np. Mg CO ₂) etc. Efekt ekologiczny może być określany dla jednostki czasu (toe/rok), lub dla okresu życia danej technologii (toe). Efekt ekologiczny może dotyczyć również zmiany innych czynników wpływu na stan środowiska (np. emisje CO ₂ , stężenie pyłów, zasolenie wody etc.)
Efektywność interwencji	określa jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego (np. w postaci zaoszczędzonej energii (toe) w odniesieniu do rozpatrywanego czasu (np. rok, „czas życia technologii”, produktu etc.)
ESCO	(ang. <i>Energy Service Company</i>) to przedsiębiorstwo świadczące usługi mające na celu optymalizację zużycia energii lub dostarczenia energii np. poprzez instalację OZE u klienta. Firma ESCO przeprowadza analizę techniczno-ekonomiczną (np. audyt energetyczny), projektuje i realizuje inwestycje, ponosząc przy tym część ryzyka finansowego i technologicznego. Ze względu na doświadczenie i koncentrowanie się na długotrwałej i bezawaryjnej eksploatacji, inwestycje realizowane w formule ESCO charakteryzują się wysoką jakością wykonania i zastosowanych urządzeń i materiałów.
FENG	to skrót od Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki. Jest to program finansowany z budżetu Unii Europejskiej na lata 2021-2027, który wspiera rozwój nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki w Polsce. Program zastąpił wcześniejszy Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR) z perspektywy finansowej 2014-2020.
Fundusz Modernizacyjny:	wspiera transformację energetyczną w krajach UE o niższych dochodach, finansując projekty poprawy efektywności energetycznej, rozwój OZE, modernizację systemów energetycznych i redukcję emisji CO ₂ . Fundusz tworzą środki pochodzące ze sprzedaży przez Komisję Europejską uprawnień do emisji stanowiących 2% całkowitej puli unijnej. Polsce zostaną przydzielone środki pochodzące ze sprzedaży 135 mln uprawnień do emisji. Ich wartość w zależności od i ich cen rynkowych, szacowana jest na ok. 18 mld zł. https://www.gov.pl/web/funduszmodernizacyjny/dowiedz-sie-wiecej
Głęboka termomodernizacja	Nie istnieje powszechnie przyjęta definicja głębokiej termomodernizacji. Można przyjąć, że pojęcie głęboka odnosi się do działań wykraczających poza przyjęte standardy ekonomiczne i technologiczne.

Kompleksowa termomodernizacja zakłada podejście kompleksowe, uwzględniające poprawę izolacyjności oraz modernizację systemu ogrzewania i wymianę źródła ciepła. W programie „Czyste Powietrze” kompleksowa termomodernizacja ma prowadzić do zmniejszenia zużycia energii do poziomu 80 kWh/(m²*rok) lub o 40%.

Korzyści pozaenergetyczne (ang. non-energy benefits, NEBs) to dodatkowe pozytywne efekty wynikające z realizacji projektów oszczędzania energii, wykraczające poza samą redukcję zużycia energii i kosztów. Mogą obejmować poprawę jakości powietrza, komfortu użytkowników budynków, zdrowia, bezpieczeństwa oraz wzrostu wartości nieruchomości.

Ochrona jakości powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez: 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach; 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane; 3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach¹. Zła jakość powietrza w Polsce stanowi jeden z głównych problemów ochrony środowiska. Normy zanieczyszczeń w zakresie pyłów są w zimie wielokrotnie przekraczane, a stężenie zanieczyszczeń należy do największych w Europie. Właśnie z tego względu w ostatnich latach zwrócono szczególną uwagę na wspieranie działań mających na celu poprawę jakości powietrza, przede wszystkim poprzez termomodernizację budynków jednorodzinnych.

Rysunek 1. Mapa wygenerowana w dniu 21 stycznia 2025 ze strony firmy Airly²

¹ Ustawa Prawo Ochrony Środowiska art. 85 <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20010620627/U/D20010627Lj.pdf>

² <https://airly.org/map/pl/>

PREMIA MZG to forma wsparcia finansowego oferowana w ramach Funduszu Termomodernizacji i Remontów, przeznaczona na modernizację energetyczną i remonty budynków mieszkalnych należących do gmin, dawnych zakładów pracy oraz podmiotów zarządzających tzw. mieszkaniami zakładowymi. Instrument ten ma na celu poprawę stanu technicznego i efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych, które przez lata były pomijane w systemowym finansowaniu. Premia może być uzupełniona o grant MZG, który pokrywa część kosztów kwalifikowanych inwestycji.

Projekty demonstracyjne to projekty o charakterze promocyjno – badawczym, mające na celu zademonstrowanie lub potwierdzenie możliwości stosowania technologii i koncepcji.

Ubóstwo energetyczne zostało zdefiniowane Krajowym Planie w Dziedzinie Energii i Klimatu poprzez definicję zawartą w Dyrektywie PE i Rady (UE) 2023/1791 w sprawie efektywności energetycznej. Zjawisko mierzy się średnią arytmetyczną czterech innych wskaźników. Średnia za 2019 r. stanowi punkt wyjścia do określania celu w zakresie ubóstwa energetycznego.

Średnia dla Polski z czterech wskaźników ubóstwa energetycznego za 2019 r.	9,05%
Niezdolność utrzymania odpowiedniej temperatury pomieszczeń	4,20%
Zaległość w rachunkach za energię	5,80%
Całkowita liczba ludności mieszkająca w mieszkaniu z przeciekającym dachem, zawilgoconymi ścianami, podłogami i fundamentami lub przegniłymi oknami lub podłogą	10,80%
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem	15,40%

Stosując tę definicję, **żaden** z programów wsparcia nie rozwiązuje problemu ubóstwa. Jednak **na użytek niniejszej publikacji** przyjęto, że stosowanie choćby jednego z kryteriów określonych w dyrektywie pozwala stwierdzić, że program zawiera elementy przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu. Na przykład w programie Czyste Powietrze określono wyraźne progi dochodowe, warunkujące poziom wsparcia poziomem dochodów w gospodarstwie domowym. Warto zaznaczyć, że progi dochodowe określone przez NFOŚiGW są okresowo aktualizowane.

Słownik skrótów

FTiR – Fundusz Termomodernizacji i Remontów

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego

MF – Ministerstwo Finansów

MKiŚ – Ministerstwo Klimatu i Środowiska

MŚP – małe lub średnie przedsiębiorstwo

URE – Urząd Regulacji Energetyki

Wstęp

Publikacja przeznaczona jest przede wszystkim dla osób zajmujących się tworzeniem i opiniowaniem polityk i programów w zakresie oszczędzania energii w budynkach. Stanowi ustrukturyzowane zestawienie dostępnych informacji na temat programów wsparcia modernizacji budynków, będące de facto wstępną analizą systemu, tworzonego przez te programy.

W niniejszym dokumencie zestawione zostały informacje o programach wsparcia realizowanych „centralnie”, bez uwzględnienia innych możliwych źródeł wsparcia, takich jak budżety gmin. W chwili przygotowania publikacji nie wszystkie dane na rok 2024 były dostępne, więc tam gdzie to tylko było możliwe, pokazano dane za rok 2023 lub oszacowano odpowiednie wartości.

W Polsce w ostatnich latach wsparcie modernizacji budynków uległo znacznemu wzmocnieniu, a większość obecnych programów na rzecz efektywności energetycznej w budynkach finansowanych jest ze środków UE:

- Fundusz Modernizacji,
- Krajowy Plan Odbudowy (KPO),
- FeNiks,
- FENG,

oraz ze środków krajowych pochodzących z

- funduszy ochrony środowiska (Narodowego i Wojewódzkich),
- budżetu samorządów,
- budżetu państwa.

Rodzaje budynków

Największe fundusze skierowane zostały na modernizację budynków jednorodzinnych. Niektóre programy (na przykład skierowane do przemysłu) dotyczą również finansowania obszarów innych niż budynki, jak np. instalacje przemysłowe czy linie produkcyjne. Wsparcie modernizacji budynków często jest powiązane z montażem instalacji OZE. Zmniejszenie zużycia energii nie zawsze jest głównym celem programów – na przykład głównym celem programów „Czyste powietrze” czy „Stop Smog” jest poprawa jakości powietrza.

	Program Czyste Powietrze	Ulga podatkowa, termomodernizacyjna	Stop Smog	Ciepłe mieszkanie	NFOŚiGW 8.6.3	Fundusz termo	EPC Plus	NFOŚiGW: B1.2.1	Kredyt ekologiczny	Białe certyfikaty	Gwarancje EcoMax	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-004/24	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-005/24	B1.1.4 Wzmocnienie ef. en. obiektów lokalnej aktywności społecznej	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-002/24
Budynki wielorodzinne				X	X	X	X			O ^f					
Budynki jednorodzinne	X	X	X			O ^f				O ^f					
Budynki publiczne						X	X			X		X	X	X	X
Budynki przemysłowe								X	X	X	X				
Budynki zabytkowe												X	X		X

Tabela 1. Typy budynków objętych wsparciem w roku 2024. Of – oznacza, że wsparcie jest możliwe ale praktycznie nie wykorzystywane (np. finansowanie budynków jednorodzinnych z Funduszu Termomodernizacji i Remontów).

Opr. własne KAPE 2024.

Z zestawienia w tabeli 1 wynika, że wszystkie kategorie budynków są objęte programami wsparcia.

Wzrostowi efektywności energetycznej towarzyszą inne efekty istotne dla społeczeństwa. Programy wsparcia przyczyniają się do realizacji całej gamy celów pozaenergetycznych. Wybrane cele (efekty) towarzyszące termomodernizacji budynków w roku 2024 zestawiono w tabeli 2.

	Program Czyste Powietrze	Ulga podatkowa, termomodernizacyjna	Stop Smog	Ciepłe mieszkanie	NFOŚiGW 8.6.3	Fundusz termo	EPC Plus	NFOŚiGW: B1.2.1	Kredyt ekologiczny	Białe certyfikaty	Gwarancje EcoMax	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-004/24	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-005/24	B1.4 Wzmocnienie ef. en. obiektów lokalnej aktywności społecznej	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-002/24
Ubóstwo energetyczne	X		X	X											
Głęboka termomodernizacja	X				X	X	X	X						X	
Projekty demonstracyjne					X							X			
Edukacja jako element działań												X			X
Ochrona jakości powietrza	X		X	X											

Tabela 2. Cele (efekty) towarzyszące termomodernizacji budynków w roku 2024. KAPE 2025

Z zestawienia w tabeli 2 wynika że:

- Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu (w niepełnym znaczeniu „dochodowym”) jest wspierane w kilku programach, przy czym dla żadnego z programów nie określono konkretnych celów w zakresie ubóstwa energetycznego;
- Głęboka termomodernizacja wspierana jest przez kilka programów, przy czym nie w każdym jest precyzyjnie określona;
- Realizacja projektów demonstracyjnych jest wspierana jedynie przez dwa programy, oba dedykowane obiektom użyteczności publicznej. Brakuje takich działań dla najliczniejszej grupy budynków, którą są domy jednorodzinne;
- Edukacja i zmiana zachowań są ważnymi a często kluczowymi działaniami na rzecz oszczędzania energii. Ten komponent przewidziany jest jedynie w dwóch programach. Działania edukacyjne (kompleksowe, nowoczesne, połączone z edukacją w szkołach) powinny towarzyszyć innym programom lub stanowić osobne działania, ukierunkowane na różne grupy docelowe, a nie jedynie budynki użyteczności publicznej.
- Ochrona powietrza w Polsce jest obszarem na który zwraca się obecnie największą uwagę. Zanieczyszczenia wpływające na jakość powietrza emitowane są przede wszystkim przez budynki jednorodzinne opalane węglem, biomasą i odpadami. Eksploatacja pozostałych budynków przyczynia się do złej jakości powietrza w sposób zdecydowany.

W tabeli 3 przedstawiono zestawienie istotnych informacji o kluczowych programach zmniejszania zużycia energii w budynkach w Polsce w roku 2024.

	Program Czyste Powietrze	Ulga podatkowa, termomodernizacja	Stop Smog	Ciepłe mieszkanie	NFOŚiGW 8.6.3	Fundusz termo	EPC Plus	NFOŚiGW: B1.2.1	Kredyt ekologiczny	Białe certyfikaty	Gwarancje EcoMax	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-004/24	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-005/24	B1.1.4 Wzmocnienie ef. en.obiektów lokalnej aktywności społecznej	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-002/24
Budżet/ szacowany przybliżony budżet na rok 2024 (mld PLN)	8,524	0,8	0,1	0,58	0,5	0,66	0,112	1,34	0,66	0,34		0,5	0,4	0,3	0,2
Efekt ekologiczny (ktoe) na rok 2023	158	45								170					
Efektywność wsparcia (tyś PLN)	53,9	18								2					
Rok rozpoczęcia funkcjonowania	2018	2019	2019	2022	2024	1998	2023	2024	2021	2011 (2012)	2019	2022	2022	2022	2024
Finansowanie publiczne	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Finansowanie przez odbiorców końcowych										X					
ESCO						X	X			X					X

Tabela 3. Zestawienie istotnych informacji o kluczowych programach zmniejszania zużycia energii w budynkach w Polsce w roku 2024, opracowanie własne KAPE 2024.

Z tabeli 3 można wysnuć następujące wnioski:

- łączny „budżet” wszystkich programów wspierających wzrost efektywności energetycznej budynków wyniósł w 2024 roku ok 15 mld zł;
- Roczna efektywność wsparcia wahała od 2 tysięcy zł/toe do 54 tysięcy złotych/(toe*rok)³;
- Prawie wszystkie programy (oprócz Funduszu Termomodernizacji) rozpoczęły się stosunkowo niedawno (po roku 2018);
- Oprócz systemu Białych Certyfikatów wszystkie wyszczególnione programy finansowane są ze środków publicznych;
- Zidentyfikowano cztery programów istnieje możliwość zastosowania formuły ESCO.

³ Stosowanie miary „efektywności wsparcia”, określanej jako koszt interwencji/efekt ma ograniczenia, np. nie uwzględnia czasu życia inwestycji, nie pokazuje czy pieniądze pochodzą z kasy państwa (np. w systemie Białych Certyfikatów wsparcie pochodzi od odbiorców końcowych, w postaci zwiększonych rachunków za energię)

Dla beneficjentów istotne są również formy (instrumenty) wsparcia finansowego. Przedstawiono je w tabeli 4.

	Program Czyste Powietrze	Ulga podatkowa, termomodernizacja	Stop Smog	Ciepłe mieszkanie	NFOŚiGW 8.6.3	Fundusz termo	EPC Plus	NFOŚiGW: B1.2.1	Kredyt ekologiczny	Białe certyfikaty	Gwarancje EcoMax	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-004/24	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-005/24	B1.1.4 Wzmocnienie ef. en. obiektów lokalnej aktywności społecznej	NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-002/24
Kredyty/ pożyczki	X		X		X	X		X	X						
Granty	X		X	X		X	X		X	X		X	X	X	X
Ulgi podatkowe		X													
Gwarancje											X				

Tabela 4. Formy wsparcia efektywności energetycznej w budynkach w roku 2024

Z tabeli 4 wynika, że w roku 2024 dostępne były praktycznie wszystkie możliwe sposoby wsparcia m.in. takie jak kredyty preferencyjne, bezzwrotne dofinansowanie do kredytów, dotacje, ulga podatkowa, gwarancje etc. Formy wsparcia były dostosowywane do rodzaju i potrzeb inwestorów.

W kolejnych rozdziałach przedstawiono bardziej szczegółowe opisy poszczególnych programów wsparcia finansowego procesu wzrostu efektywności energetycznej w budynkach podając:

- Rok rozpoczęcia funkcjonowania programu;
- Cel programu;
- Zakres programu;
- Budżet programu;
- Efekt ekologiczny programu;
- Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia i dźwignia finansowa;
- Formy wsparcia;
- Dodatkowe informacje;
- Strona www.

Budynki jednorodzinne

Program Czyste powietrze

Okres realizacji:

Program „Czyste Powietrze” został uruchomiony w 2018 roku i ma się zakończyć w czerwcu 2029, całkowity budżet programu zaplanowano na 103 mld. PLN (ok. 30 mld EUR).

Cel programu:

Celem programu jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. Cel ma być osiągnięty poprzez wymianę starych, węglowych źródeł ciepła na nowe niskoemisyjne (promując kompleksowe działania termomodernizacyjne). Kompleksowa termomodernizacja ma prowadzić do zmniejszenia zużycia energii do poziomu 80 kWh/(m²*rok) lub o 40%. Program „Czyste Powietrze” jest największym obecnie realizowanym, długofalowym programem ochrony środowiska w Polsce, a konkretnie działań na rzecz poprawy jakości klimatu i przeciwdziałania zmianom klimatycznym.

Zakres programu:

- Dofinansowanie kompleksowej termomodernizacji budynków,
- Wymiana starych i nieefektywnych źródeł ciepła na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy.

Budżet programu:

Program „Czyste Powietrze” jest planowany na lata 2018-2029, jego budżet wynosi 103 miliardy złotych, z czego 63,3 miliarda złotych przeznaczonych jest na dotacje, a 39,7 miliarda złotych na instrumenty zwrotne (pożyczki, kredyty). W roku 2023 przeznaczono 8,5 mld. PLN⁴.

Finansowanie inwestycji w ramach programu przebiega w następujący sposób:

Efekt ekologiczny

W roku 2023 efekt programu został określony na 158 toe (1842 MWh) (z umów zakończonych)⁵ i obniżenia emisji dwutlenku węgla o 881 tys. Mg.

Efektywność programu w 2023 roku:

- Efektywność programu liczona jako iloraz: koszty przez efekt (PLN/ktoe) wynosiła ok. 54 000 tys PLN/toe⁶,
- Średnia wielkość wypłaconej dotacji w 2023 roku wynosiła ok. 22 000 PLN.

W poniższej tabeli 5 przedstawiono zestawienie danych dotyczących efektu ekologicznego, oszczędności energii i efektywności kosztowej programu. Tabelę przygotowano na podstawie corocznych sprawozdań z działalności NFOŚiGW: <https://www.gov.pl/web/NFOŚiGW/sprawozdania-z-dzialalnosci>. Dane użyte do obliczenia efektywności za rok 2020 i 2021 przedstawiają wypłaty z budżetu NFOŚiGW. W roku 2021 zmieniono sposób obliczania efektywności.

ktoe	51	98	242	158
MgCO ₂	303,47	518,5	2818,5	881,1
Efektywność PLN/toe	34 476	22 202	36 090	53 804
Jednostkowe zmniejszenie emisji Mg CO ₂ /ktoe	5,9	5,3	11,6	5,6
Średnia efektywność w latach 2020-2021 PLN/toe 36 643				

Tabela 5. Zestawienie wartości umów, oszczędności energii, emisji CO₂ i efektywności kosztowej programu Czyste Powietrze. Opracowanie własne, KAPE 2025

Formy wsparcia:

- Dotacje,
- Dotacje z prefinansowaniem,
- Pożyczki dla gmin jako uzupełniające finansowanie dla beneficjentów (uruchomienie w późniejszym terminie).

Wsparcie zależy od dochodów beneficjenta (2024)

- **Dofinansowanie podstawowe:** dla osób nieprzekraczających dochodu roczny 135 000 PLN/osobę (w gospodarstwie domowym), maksymalna kwota dotacji 66 000 PLN,

⁵ <https://www.gov.pl/attachment/f6e972ce-cd3e-4bf2-8b9a-99cf7ebdfa35> (tabela 11)

⁶ 8,5 mld PLN/158 ktoe = 53804 PLN

- **Dofinansowanie podwyższone:** dla osób nieprzekraczających dochodu na osobę w gospodarstwie domowym 1 894 PLN/osobę w wieloosobowym gospodarstwie domowym i 2 651 PLN/osobę w jednoosobowym gospodarstwie domowym lub 40-krotności minimalnego wynagrodzenia dla prowadzących działalność gospodarczą. Maksymalna kwota dotacji 99 000 PLN,
- **Najwyższe wsparcie:** dla osób, których przeciętny miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 1090 PLN/osobę w wieloosobowym gospodarstwie domowym i 1 526 PLN/osobę. Maksymalna kwota dotacji 130 000 PLN.

Dodatkowo, we wszystkich poziomach dofinansowania można uzyskać do 1 200 zł na pokrycie kosztów oceny energetycznej. Oznacza to, że maksymalne kwoty dotacji wynoszą odpowiednio 67 200 zł, 100 200 zł i 136 200 zł.

Strona WWW:

- <https://czystepowietrze.gov.pl/>

Podatkowa Ulga Termomodernizacyjna

Okres realizacji:

Ulga termomodernizacyjna została wprowadzona w Polsce w 2019 roku jako część działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych.

Cel programu:

Celem ulgi jest zachęcenie właścicieli domów do inwestowania w modernizację, która zmniejsza zużycie energii i emisję CO₂. Dzięki tej uldze podatnicy mogą odliczyć od dochodu wydatki poniesione na termomodernizację, takie jak ocieplenie budynku, wymiana okien, instalacja pomp ciepła czy montaż paneli fotowoltaicznych.

Zakres programu:

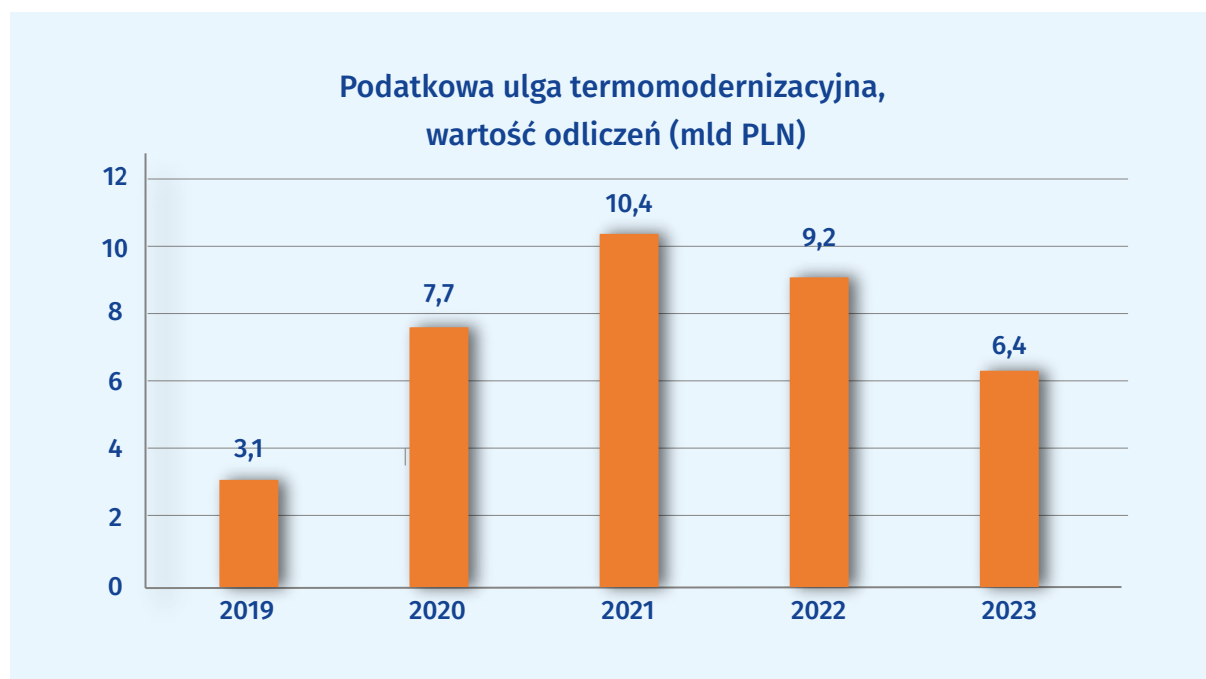
- Ulga jest przeznaczona wyłącznie dla właścicieli lub współwłaścicieli budynków jednorodzinnych, takich jak domy wolnostojące, bliźniaki, szeregowe lub budynki grupowe.
- W ramach ulgi można odliczyć wydatki do maksymalnej kwoty 53 000 zł na osobę, a w przypadku małżeństw do 106 000 zł.

- Beneficjentami wsparcia w postaci ulgi są osoby fizyczne posiadające dochody, które pozwalają na odliczenie ulgi:
- Osoby fizyczne rozliczające się na zasadach ogólnych (skala podatkowa wg stawek 12% i 32% na PIT-36 oraz PIT-37).
- Przedsiębiorcy opodatkowani w sposób liniowy (wg stawki 19% na PIT-36L).
- Ryczałtowcy, czyli podatnicy, którzy rozliczają się w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych (różne stawki podatku od przychodu na PIT-28).

Budżet:

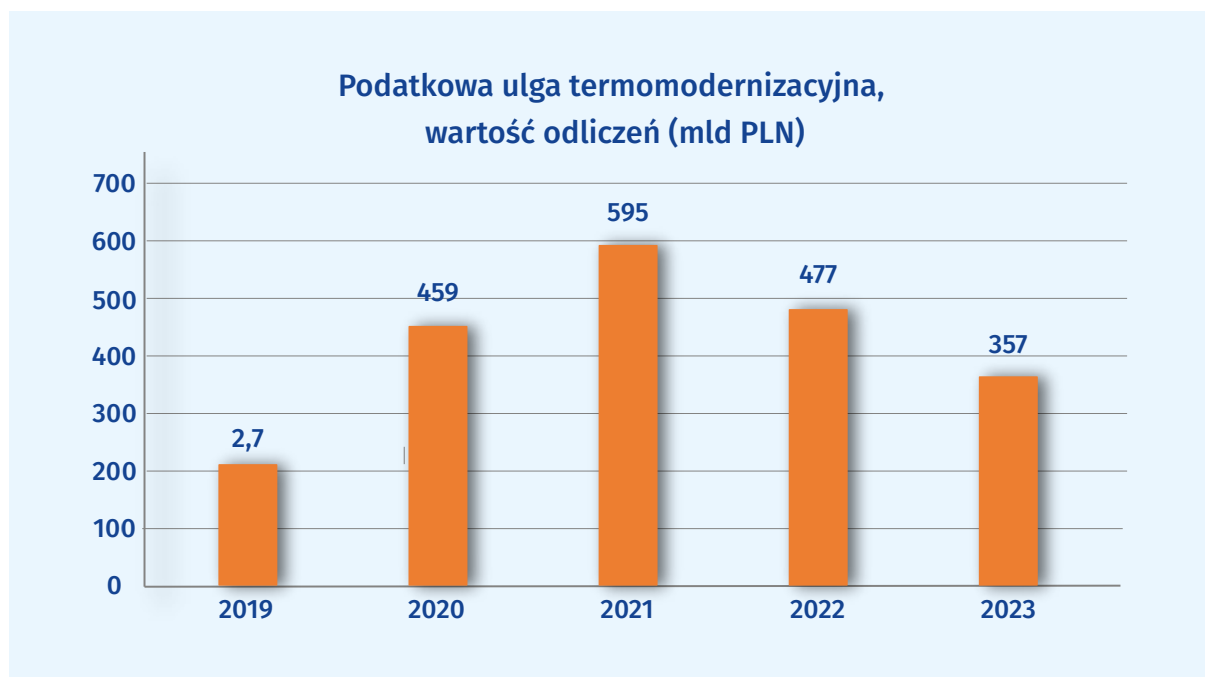
Ze względu na charakter wsparcia nie można mówić o budżecie per se, ale wartości odliczeń, stanowiących „uszczipienie” wpływów do budżetu państwa. Uszczipienie wpływów do budżetu oszacowano na ok. 0,8 mld PLN⁷.

Warto zwrócić uwagę na to, że w rzeczywistości wpływy do budżetu mogą być większe (uszczipienie mniejsze) po uwzględnieniu np. wzrostu przychodów związanych ze wzmożeniem zakupów i aktywności gospodarczej (VAT, CIT, PIT, ZUS).

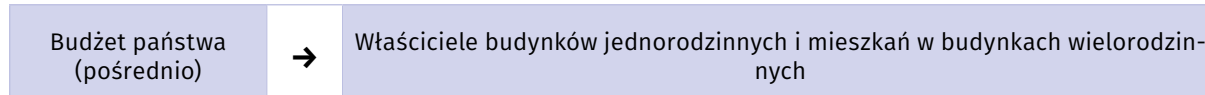
Rysunek 2. Wartość obliczeń w ramach podatkowej ulgi termomodernizacyjnej w latach 2019-2023, KAPE 2025 na podstawie danych gethome.pl: Ministerstwa Finansów

⁷ **Założenia:** średnia wartość odliczenia (2023): **Średnia wartość inwestycji:** 6,4 mld.PLN/357 000 = 17927 PLN/inwestycję; ok. 97% podatników ma dochody poniżej 120 000 PLN rocznie i płaci podatek według stawki 12 % **Obliczenie średniej korzyści/inwestycję założenia:** 3% podatników ma dochody powyżej 120 000 PLN rocznie i płaci podatek według stawki 32%. **Obliczenie korzyści:** korzyść dla 97% podatników (stawka 12%): 18 286 PLN × 12% = 2 194 PLN, korzyść dla 3% podatników (stawka 32%) = 18 286 PLN × 32% = 5 849 PLN, zatem średnia korzyść = 2 086 PLN + 172 PLN = **2 259 PLN. Wartość uszczipienia wpływów do budżetu** = 2 259 PLN × 357 000 = ok. 0,8 mld PLN **Efekt:** na podstawie danych z projektu Odyssee Mure oszacowano oszczędności energii dla roku 2023: ok. 45 ktoe. W kolejnym kroku podzielono wartość wsparcia (uszczipienie budżetu) przez oszczędności energii: 0,8 mld PLN/45 000 ktoe = ok. 18 000 PLN/toe

Rysunek 3. Liczba beneficjentów podatkowej ulgi termomodernizacyjnej w latach 2019-2023, KAPE 2025 na podstawie danych gethome.pl: Ministerstwa Finansów.

Przepływ środków finansowych obejmuje:

Forma wsparcia:

- Odliczenie od dochodu osób fizycznych wydatków poniesionych na termomodernizację.
- Wydatki muszą być związane z ulepszeniami prowadzącymi do zmniejszenia zapotrzebowania na energię grzewczą oraz do podgrzewania wody użytkowej, zmniejszenia strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych, wykonania przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła lub zamiany źródeł energii na odnawialne lub zastosowania wysokosprawnej kogeneracji.

Efekty ekologiczny programu:

Efekty programu w postaci zmniejszenia zużycia energii czy zmniejszenia emisji CO₂ nie są monitorowane. Wg. danych z unijnego projektu Odysee-Mure w latach 2019-2021 dzięki inwestycjom realizowanym przy wykorzystaniu ulgi termomodernizacyjnej zaoszczędzono 148,22 ktoe (przy odliczeniach 21,2 mld PLN. Jeśli w przybliżeniu założymy podobną efektywność (PLN/toe), to w roku 2023, kiedy wartość odliczeń wyniosła 6,4 mld PLN, został osiągnięty efekt ekologiczny równy 45 ktoe.

Dodatkowe informacje:

Łączenie ulgi z programem “Czyste Powietrze” jest możliwe, ale koszty nie mogą być rozliczane „dwa razy”.

Ulga termomodernizacyjna w 2025 roku: Maksymalna kwota odliczenia wynosi 53 000 zł na osobę. Rozliczenie z małżonkiem przewiduje możliwość skorzystania ze wskazanego limitu przez każdego z partnerów.

Strona WWW:

<https://www.podatki.gov.pl/pit/ulgi-odliczenia-i-zwolnienia/ulga-termomodernizacyjna/>

Program “Stop Smog”

Okres realizacji:

Program „Stop Smog” jest przewidziany na lata 2019-2024

Cel programu:

“Stop Smog” to rządowy program wspierający inwestycje termomodernizacyjne w gospodarstwach domowych, mający na celu poprawę jakości powietrza w Polsce.

Zakres programu:

Program skierowany jest do gmin z uchwałą antysmogową, które zgłaszają się do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Gminy te muszą posiadać 30% wkładu własnego, a państwo finansuje do 70% inwestycji.

W programie mogą uczestniczyć właściciele domów jednorodzinnych dotknięci ubóstwem energetycznym, których dochód na mieszkańca nie może przekraczać 175% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym (2.779,97 zł netto) i 125% w wieloosobowym (1.985,55 zł netto).

Zakres dofinansowania obejmuje:

- Wymiana przestarzałych urządzeń grzewczych,
- Termomodernizacja budynków,
- Utylizacja nieekologicznych źródeł ciepła,
- Podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej,

- Modernizacja systemów wentylacyjnych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej.

Beneficjenci mogą otrzymać do 100% kosztów inwestycji, maksymalnie 53 tys. zł na budynek.

Budżet na lata 2019-2024:

ok 700 mln. PLN

Budżet na rok 2024:

nie znaleziono oficjalnej informacji, szacunkowo ok. 100 mln. PLN

W latach 2022-2024 planowano zasilić Fundusz Termomodernizacji i Remontów kwotą ok. 518 mln zł z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych w ramach programu „Stop Smog”, co daje całkowity budżet programu na poziomie ok 700 mln PLN./7 lat (informacja z rządowej strony <https://www.gov.pl/web/arimr/stop-smog-20---nowe-lepsze-zasady-od-31-marca2>⁸). Aktualne i dokładne wartości nie są dostępne w domenie publicznej⁹. Ponieważ nie ma żadnych oficjalnych informacji na temat budżetu programu, „poglądowo założono, że budżet na rok 2024 wyniósł 100 mln PLN (700 mln PLN/ 7 lat =100 mln).

Schemat finansowania obejmuje:

Efekt ekologiczny:

Nie znaleziono informacji w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia:

Nie znaleziono informacji na ten temat w domenie publicznej.

Strona www:

<https://www.gov.pl/web/arimr/stop-smog>

⁸ Program „Stop Smog” jest przewidziany na lata 2019-2024, przy czym do tej pory na jego realizację przeznaczono 180 mln zł (po wykorzystaniu ponad 37 mln zł, na 2021 r. zostaje do rozdysponowania ok. 142 mln zł). W latach 2022-2024 planuje się zasilić Fundusz Termomodernizacji i Remontów kwotą ok. 518 mln zł z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych w ramach programu „Stop Smog”.

⁹ Na stronie programu Interreg określono budżet na 270 mln. EUR, co jest prawdopodobnie informacją błędną

Budynki wielorodzinne

Ciepłe Mieszkanie

Okres realizacji:

Program realizowany od 2022 roku do 2026 roku. Środki mają być rozdysponowane przez gminy, a okres kwalifikowalności projektów kończy się 31 grudnia 2026 roku.

- I nabór trwał od 21.07.2022 r. do 31.12.2022 r.,
- II nabór trwał od 29.09.2023 r. do 31.01.2024 r
- III nabór do 30 maja 2025 roku.

Cel programu:

Poprawa jakości powietrza poprzez redukcję emisji pyłów i gazów cieplarnianych. Cel ten jest realizowany dzięki wymianie nieefektywnych źródeł ciepła („kopciuchów”) na ekologiczne rozwiązania oraz poprawie efektywności energetycznej lokali w budynkach wielorodzinnych.

Zakres programu:

Do programu mogą aplikować:

- Właściciele lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych,
- Najemcy lokali komunalnych.
- Wspólnoty mieszkaniowe (od 3 do 7 lokali).

Sfinansowane mogą być następujące działania:

- Wymiana przestarzałych źródeł ciepła na paliwa stałe na bardziej ekologiczne, np. pompy ciepła, kotły gazowe kondensacyjne czy ogrzewanie elektryczne.
- Podłączenie lokali do efektywnych źródeł ciepła.
- Instalacja wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, wymiana okien i drzwi oraz wykonanie instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej.
- Kompleksowa termomodernizacja budynków wielorodzinnych.

Budżet programu:

Całkowity budżet program to: 1,75 mld zł, program efektywnie wdrażany będzie w latach 2023-2026, zatem roczny budżet to 1,75 mld PLN /3 lata= 0,58 mld/rok.

Do 31 stycznia 2024 roku zakończono drugi i zarazem ostatni nabór wniosków **dla gmin**. W wyniku tego naboru 512 gmin zgłosiło się do programu, co łącznie z wcześniejszymi 374 gminami daje 886 gmin uczestniczących w programie. Na podstawie zawartych umów oraz złożonych wniosków, budżet programu został wykorzystany w kwocie 1 681 217 774,44 zł, co stanowi ponad 96% dostępnych środków. Mieszkańcy mogą się ubiegać o dofinansowanie w swoich gminach do roku 2026.

Program w całości finansowany jest z Funduszu Modernizacyjnego, a zarządzany jest przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Środki są przekazywane do wojewódzkich funduszy, które z kolei przekazują środki gminom, promując program i udzielając także wsparcia technicznego.

Schemat sposobu finansowania obejmuje:

Forma wsparcia:

Dofinansowanie jest udzielane przez gminy i zależy od poziomu dochodów beneficjenta:

- Podstawowy poziom: do 30% kosztów kwalifikowanych (maks. 16,5 tys. zł),
 - Podwyższony poziom: do 60% kosztów kwalifikowanych (maks. 27,5 tys. zł),
 - Najwyższy poziom: do 90% kosztów kwalifikowanych (maks. 41 tys. zł).
- W przypadku gmin na liście najbardziej zanieczyszczonych możliwe są wyższe stawki (do 95%).

Efekty ekologiczne programu:

Nie znaleziono informacji w domenie publicznej o efekcie w postaci zmniejszenia zużycia energii (ktoe)¹⁰.

¹⁰ W domenie publicznej dostępna jest informacja, że program generuje 49 ktoe oszczędności rocznie, co w okresie 4 lat dałoby zdecydowanie zawyżoną wartość 280 000 toe (MURE) (przy budżecie 1,75 mld PLN wsparcie rządu 2780 PLN/toe). https://www.odyssee-mure.eu/publications/efficiency-trends-policies-profiles/poland-polish.html?utm_source=chatgpt.com#buildings

Planowane są następujące rzeczowe efekty programu:

- Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w co najmniej 80 tys. lokali mieszkalnych w Polsce,
- Zmniejszenie emisji CO₂ o co najmniej 188 890 ton rocznie,
- Zmniejszenie emisji pyłu PM 10 o co najmniej 2 080 ton rocznie.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia:

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Dodatkowe informacje:

Nabory dla beneficjentów końcowych organizują gminy, które określają szczegółowe warunki i terminy aplikacji. Program uzupełnia działania programu „Czyste Powietrze”.

Strona WWW:

- <https://czystepowietrze.gov.pl/inne-programy/cieple-mieszkanie/o-programie>

NFOŚiGW: 8.6.3 Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych (wraz z instalacją OZE) – budynki wielorodzinne

Okres realizacji:

Nabór wniosków do programu do 12 grudnia 2024 roku.

Cel programu

Celem programu jest renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej oraz realizacja projektów demonstracyjnych i działań wspierających zgodnych z kryteriami efektywności energetycznej.

Zakres programu:

- Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej,
- Projekty demonstracyjne i działania wspierające.

Dofinansowanie mogą pozyskać:

- Spółdzielnie mieszkaniowe,
- Spółki prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa prowadzące działalność mieszkaniową,
- Podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz spółdzielni mieszkaniowych i Skarbu Państwa / spółek prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa, prowadzących działalność mieszkaniową

Budżet programu:

Budżet programu wynosi: 494 117 647 PLN.

Przepływ środków finansowych obejmuje:

Forma wsparcia:

- Pożyczki preferencyjne

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia:

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

- <https://www.gov.pl/web/NFOŚiGW/86-3-wspolfinansowanie-projektow-realizowanych-w-ramach-programu-fundusze-europejskie-na-infrastrukture-klimat-srodowisko-2021-2027-feniks-czesc-3-poprawa-efektywnosci-energetycznej-w-budynkach-mieszkalnych-wraz-z-instalacja-oze--budynki-wielorodzinne>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/11-efektywnosc-energetyczna-oprawa-efektywnosci-energetycznej-w-wielorodzinnych-budynkach-mieszkalnych-wraz-z-instalacja-oze-nabor-dla-ostatecznych-odbiorcow-wsparcia/>

Fundusz Termomodernizacji i Remontów (FTiR)

Okres realizacji:

Fundusz Termomodernizacji budynków został utworzony w 1998 roku na podstawie ustawy o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych. Fundusz został ustanowiony przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Jest to jeden z najstarszych i najdłużej funkcjonujących programów wsparcia termomodernizacji budynków w Europie.

Cel programu:

Fundusz Termomodernizacji i Remontów stanowi narzędzie wsparcia przeznaczone przede wszystkim dla budownictwa wielorodzinnego i instytucji publicznych. Jego celem jest poprawa stanu technicznego budynków oraz zwiększenie ich efektywności energetycznej. Powstał pod koniec lat dziewięćdziesiątych, kiedy budynki wielorodzinne wymagały pilnych remontów, a fundusze europejskie nie były w ogóle dostępne.

Zakres programu

Program obejmuje:

- Premię termomodernizacyjną z opcją grantu termomodernizacyjnego,
- Premię remontową,
- Premię MZG¹¹ z opcją grantu MZG,
- Grant OZE,
- Premię kompensacyjną.

Ze wsparcia mogą skorzystać:

- Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe,
- Jednostki samorządu terytorialnego,
- Towarzystwa budownictwa społecznego,
- Społeczne inicjatywy mieszkaniowe,
- Spółki prawa handlowego,
- Osoby fizyczne (w tym właściciele domów jednorodzinnych).

Wysokość premii termomodernizacyjnej jest zależna od jej rodzaju i wynosi::

¹¹ Premia MZG - premia na poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu gmin

- 26% kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego.
- 31% łącznych kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego wraz z przedsięwzięciem OZE.
- Dodatkowe wsparcie w wysokości 50% kosztów wzmocnienia budynku wielkopłytowego.

Podwyższenie premii termomodernizacyjnej o grant termomodernizacyjny (10% kosztów netto inwestycji), dla projektów głębokiej termomodernizacji (powyżej 60% oszczędności).

Budżet programu:

W 2023 roku planowane było zasilenie Funduszu środkami z budżetu państwa w wysokości 139,4 mln zł. Przyjęto, że łączna kwota wsparcia w roku 2024 była na podobnym poziomie.

Środki FTiR pochodzą z:

- budżetu państwa,
- odsetek od lokat środków funduszu w bankach,
- wpływów z inwestycji środków funduszu w papiery wartościowe.

W latach **1999-2023** wypłacono na termomodernizację budynków 2,2 mld zł.

Średnia wysokość premii wynosiła:

- 45-60 tys. zł/wniosek w latach 2002-2019,
- 71 994 zł/wniosek w 2020 roku,
- 95 751 zł/wniosek w 2021 roku,
- 111 681 zł/wniosek w 2022 roku,
- 233 884 zł/wniosek w 2023 roku.

Schemat przepływu środków finansowych obejmuje:

Efekt ekologiczny programu:

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia:

Informacja o efektywności programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

- <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/potrzebujesz-finansowego-wsparcia-na-termomodernizację-budynku>
- https://www.bgk.pl/files/public/Pliki/bip/Fundusze/Informacje/FTiR_Informacja_o_realizacji_planu_finansowego_I_kwartal_2024.pdf

EPC Plus

Program "Renowacja z gwarancją oszczędności EPC (Energy Performance Contract) Plus" jest inicjatywą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) mającą na celu poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych poprzez zastosowanie umów o poprawę efektywności energetycznej EPC.

Okres realizacji:

Program jest realizowany w latach 2023–2025.

Cel programu:

Celem programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zoptymalizowane inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych realizowane w oparciu o umowę EPC.

Zakres działań:

Program wspiera kompleksowe projekty termomodernizacyjne budynków mieszkalnych wielorodzinnych, obejmujące m.in. docieplenie budynków, wymianę okien i drzwi, instalację odnawialnych źródeł energii oraz modernizację systemów grzewczych i wentylacyjnych.

Beneficjenci programu to: wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe oraz właściciele budynków mieszkalnych wielorodzinnych, jednostki samorządu terytorialnego.

Nabór wniosków w ramach II naboru trwa od 13 grudnia 2024 r. do 17 stycznia 2025 r.

Budżet programu:

Całkowita pula dostępnych środków wynosi 112,5 mln zł.

Forma wsparcia:

Bezzwrotne dotacje na realizację projektów inwestycyjnych do 49% wartości inwestycji.

Oczekiwane efekty to poprawa efektywności energetycznej budynków, redukcja emisji CO₂ oraz obniżenie kosztów eksploatacyjnych dla mieszkańców.

Efekt ekologiczny programu:

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia:

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Dodatkowe informacje:

Program jest realizowany w ramach Funduszu Modernizacyjnego, a wnioski o dofinansowanie można składać za pośrednictwem aplikacji WOD2021.

Strona WWW:

- <https://www.gov.pl/web/funduszmodernizacyjny/renowacja-z-gwarancja-oszczednosci-epc-energy-performance-contract-plus>

Budynki w przedsiębiorstwach i przemyśle

NFOŚiGW: B1.2.1 – Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach

Okres realizacji:

Nabór wniosków trwał od 4 października 2024 roku do 20 grudnia 2024 roku lub do wyczerpania środków.

Cel programu:

Redukcja emisji gazów cieplarnianych i zmniejszenie zużycia energii końcowej poprzez inwestycje w efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii (OZE) w przedsiębiorstwach.

Zakres działań:

- **Poprawa efektywności energetycznej:**
 - Modernizacja instalacji przemysłowych i elektroenergetycznych,
 - Wykorzystanie niskoemisyjnych lub zeroemisyjnych paliw,
 - Termomodernizacja budynków przemysłowych,
- **Budowa lub modernizacja jednostek wytwórczych na potrzeby własne:**
 - Instalacje OZE, takie jak panele fotowoltaiczne, turbiny wiatrowe, pompy ciepła,
 - Magazyny energii zintegrowane z OZE,
 - Niskoemisyjne źródła energii z wysokosprawną kogeneracją.

Beneficjenci programu to:

Duże przedsiębiorstwa, które nie spełniają kryteriów małych i średnich przedsiębiorstw zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 651/2014.

Budżet programu:

Środki pochodzą z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Kwota alokacji 1,340 mln na wszystkie typy działań. Wysokość wsparcia uzależniona jest od oszczędności energii końcowej (minimum 125 toe/rok na przedsiębiorstwo).

Przepływ środków finansowych obejmuje:**Forma wsparcia:**

Wsparcie w formie preferencyjnych pożyczek udzielanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Efekt ekologiczny:

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia:

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/b1-21-efektywnosc-energetyczna-i-oze-w-przedsiębiorstwach-inwestycje-o-największym-potencjale-redukcji-gazow-cięplarnianych>

- <https://www.gov.pl/web/NFOŚiGW/b121-efektywnosc-energetyczna-i-oze-w-przedsiębiorstwach--inwestycje-o-najwiekszym-potencjale-redukcji-gazow-cieplarnianych>

Kredyt Ekologiczny

Okres realizacji:

Kredyt Ekologiczny jest finansowany z Programu **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** na lata 2021-2027. Kredyt ekologiczny można przeznaczyć na zmodernizowanie posiadanej infrastruktury (np. budynki, maszyny i urządzenia). Efektem modernizacji musi być ograniczenie zużycia energii pierwotnej w zmodernizowanym obszarze o przynajmniej 30% w porównaniu do bieżącego zużycia¹².

Cel programu:

Celem Kredytu Ekologicznego jest wsparcie przedsiębiorstw w realizacji inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i wprowadzających rozwiązania proekologiczne.

Zakres programu:

- Możliwość wnioskowania o wsparcie termomodernizacji budynku wykorzystywanego do prowadzonej działalności gospodarczej,
- Wymiana maszyn/urządzeń lub zakup instalacji OZE wytwarzającej energię na własne potrzeby,
- Minimalna kwota wydatków kwalifikowalnych w projekcie musi wynosić co najmniej 2 mln zł.

Beneficjenci programu to:

- Przedsiębiorstwa sektora MŚP (mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa),
- Small mid-caps (do 499 pracowników) i mid-caps (do 3000 pracowników).

Budżet programu:

Planowany całkowity budżet, na finansowanie wszystkich rodzajów działań wynosi ok.660 mld PLN na każdy z dwóch naborów, całkowity budżet to 1,32 mld. PLN.

¹²

<https://www.bgk.pl/male-i-srednie-przedsiębiorstwa/efektywnosc-energetyczna-i-oze/kredyt-ekologiczny/>

Przepływ środków finansowych obejmuje:**Forma wsparcia:**

- Wsparcie udzielane w formie premii ekologicznej – dofinansowania bezzwrotnego stanowiącego spłatę części kapitałowej kredytu przeznaczonego na realizację inwestycji.
- Intensywność wsparcia uzależniona jest od lokalizacji, wielkości przedsiębiorstwa oraz typu przedsięwzięcia i może wynieść od 15% do 70% kosztów netto².
- Możliwość uzyskania dotacji wynoszącej nawet do 80% wydatków kwalifikowalnych, służącej spłacie kapitału kredytu ekologicznego zaciągniętego przez przedsiębiorstwo w banku kredytującym na finansowanie inwestycji.

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

<https://www.bgk.pl/produkty/kredyt-ekologiczny/>

Białe certyfikaty

Okres realizacji:

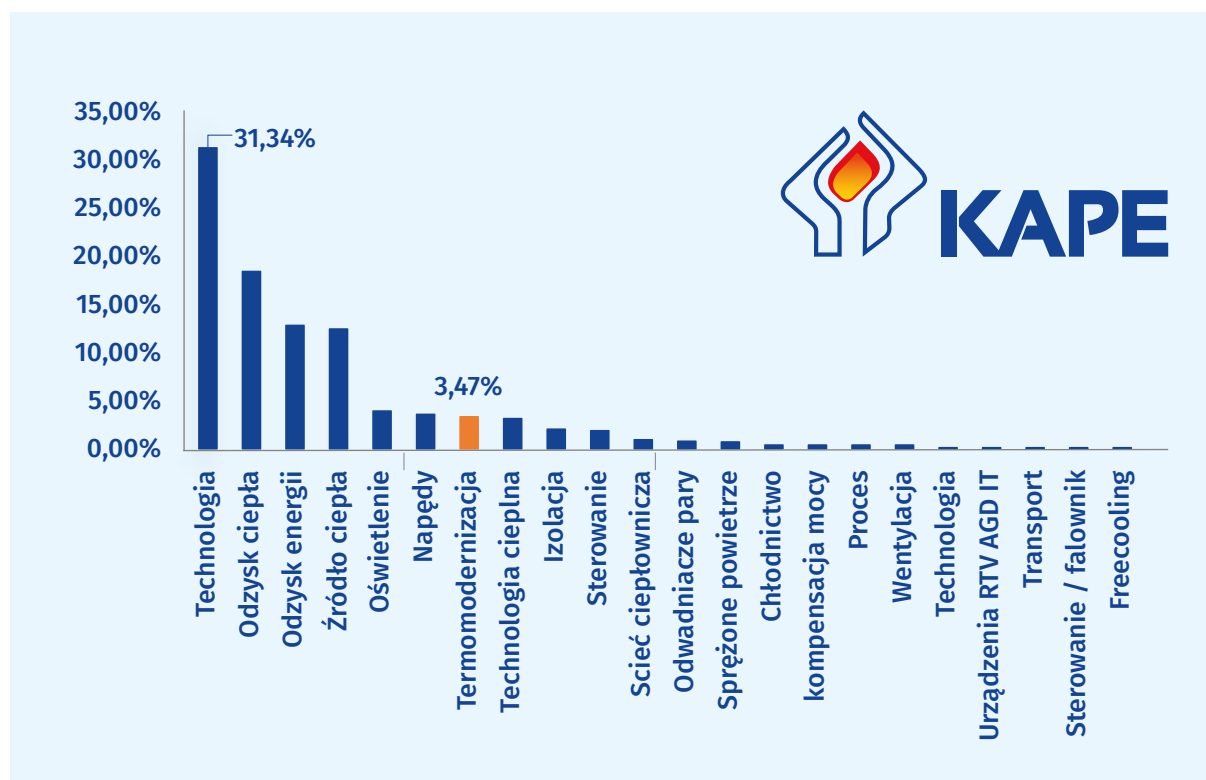
Polski system białych certyfikatów, czyli system świadectw efektywności energetycznej, został wprowadzony ustawą o efektywności energetycznej z dnia 15 kwietnia 2011 roku. System ten został później zaktualizowany ustawą z dnia 20 maja 2016 roku.

Cel programu:

Białe certyfikaty są narzędziem wspierającym efektywność energetyczną w warunkach rynkowych. System ten ma na celu zmniejszenie zużycia energii poprzez realizację przedsięwzięć proefektywnościowych.

Zakres programu:

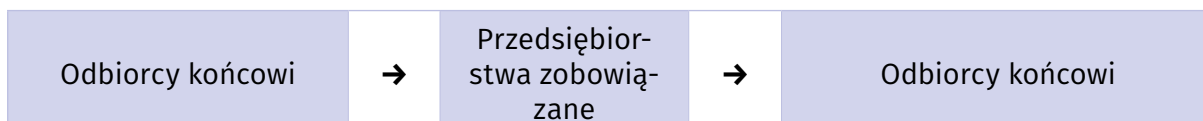
System nie ma żadnych ograniczeń dotyczących odbiorców końcowych ani preferowanych rozwiązań, a termomodernizacja budynków jest możliwa do finansowania. Finansowanie termomodernizacji budynków w systemie białych certyfikatów jest możliwe, ale bardzo mało popularne ze względu na niską obecnie cenę białych certyfikatów, która nie stanowi zachęty do działań w tym zakresie. Z tej samej przyczyny większość obowiązku jest realizowane poprzez uiszczenie opłaty zastępczej, a nie realne inwestycje.

System jest dostępny dla wszystkich podmiotów, jednak ze względu na mechanizm jego funkcjonowania i konkurencję wobec innych instrumentów wsparcia, jest wykorzystywany przede wszystkim przez przedsiębiorstwa/przemysł. Ze względu na bardzo niską wartość białych certyfikatów, przez system wspierane są jedynie najefektywniejsze działania, co ma miejsce w przemyśle.

Budżet programu:

Pieniądze w systemie białych certyfikatów pochodzą od odbiorców końcowych. Obrót białymi certyfikatami szacowany jest na ok. 0.34 mld PLN rocznie.

Przepływ środków finansowych obejmuje:

Odbiorcą końcowym jest klient przedsiębiorstwa zobowiązanego, płacący za nośnik energii.

Forma wsparcia:

- Białe certyfikaty są wydawane za działania proefektywnościowe, które przynoszą oszczędności energii¹³.
- Wielkość oszczędności w zakresie energii finalnej przez podmioty zobowiązane ustawą o efektywności energetycznej (UEE) określono na poziomie 1,5% oszczędności rocznej.

Realizacja celu 1,5% oszczędności rocznej jest sumą:

- liczby umarzanych białych certyfikatów (za dany rok);
- Ilości oszczędzonej energii uzyskanej w oparciu o art. 15 UEE;
- Ilości oszczędzonej energii uzyskanej w oparciu o art. 15a UEE;
- ilości oszczędzonej energii uzyskanej w oparciu o art. 10 UEE;
- uiszczonej opłaty zastępczej.

Obecnie przedsiębiorstwa zobowiązane realizują cel 1,5% oszczędności przede wszystkim poprzez opłatę zastępczą (ok. 70%) oraz poprzez umorzenie białych certyfikatów (30%) – (obliczono na podstawie średnich wartości dla lat 2021-2023). Pozostałe sposoby można uznać za marginalne.

Dodatkowe informacje:

Całkowita potencjalna wielkość rynku białych certyfikatów po zmianie ustawy w roku 2021, opisana łączną wielkością obowiązku podmiotów zobowiązanych, wynosi ok. 520 tys. toe/rok (udział białych certyfikatów ok. 170 tys. toe, 350 tys. toe opłata zastępcza).

¹³ szczegółowy wykaz przedsięwzięć znajduje się w obwieszczeniu Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160001184/O/M20161184.pdf>

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona www:

- <https://www.kape.gov.pl/biale-certyfikaty>
- <https://www.gov.pl/web/klimat/system-zobowiazujacy-do-efektywnosci-energetycznej-inaczej-zwany-bialymi-certyfikatami>

Gwarancja EkoMax

Okres realizacji:

Program realizowany do 31 grudnia 2029 roku, zgodnie z okresem kwalifikowalności środków.

Cel programu:

Wsparcie przedsiębiorstw w realizacji inwestycji poprawiających efektywność energetyczną poprzez:

1. Ułatwienie dostępu do finansowania na korzystnych warunkach.
2. Zmniejszenie kosztów inwestycji dzięki gwarancji i dotacjom na spłatę kapitału kredytu.

Zakres działań:

Zakres programu obejmuje:

- Gwarancję spłaty kredytów inwestycyjnych finansujących projekty z zakresu efektywności energetycznej.
- Dotacje w formie dopłaty do kapitału kredytu.

Beneficjenci programu to przedsiębiorcy z sektora MŚP, małe spółki o średniej kapitalizacji (small mid caps) oraz spółki o średniej kapitalizacji (mid caps), realizujące projekty związane z poprawą efektywności energetycznej. EkoMax może być wykorzystywany do zabezpieczenia finansowania projektów ESCO, a także w projektach

hybrydowych, gdy firma **ESCO** korzysta zarówno z finansowania zewnętrznego, jak i dotacji publicznych.

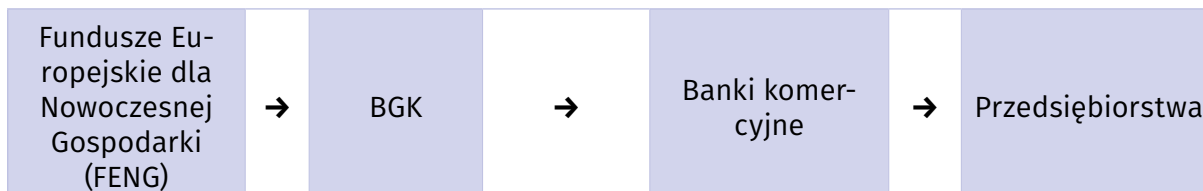
Korzyści dla beneficjentów obejmują:

- Brak konieczności zastawiania majątku jako zabezpieczenia w części objętej gwarancją.
- Niższe koszty kredytu dzięki dotacjom do kapitału i brakowi opłat za zabezpieczenie.
- Korzystniejsze warunki finansowania oferowane przez banki kredytujące.
- Realizacja formalności związanych z kredytem i gwarancją w jednym miejscu – w banku kredytującym.

Budżet programu:

Środki pochodzą z Zielonego Funduszu Gwarancyjnego (utworzonego i zarządzanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG).

Przepływ środków finansowych obejmuje:

Forma wsparcia:

Gwarancja kredytowa, która:

- Pokrywa do 80% kapitału kredytu.
- Maksymalna kwota gwarancji wynosi równowartość 2,5 mln euro w złotych.
- Jest udzielana na okres:
 - Do 20 lat (w przypadku regionalnej pomocy inwestycyjnej).
 - Do 10 lat (w przypadku pomocy de minimis).
- Nie wiąże się z opłatą prowizyjną za gwarancję.
- Wymaga zabezpieczenia w formie weksla in blanco.
- Gwarancje mogą być udzielane w formie:
- Pomocy de minimis – dla projektów finansujących cele związane z efektywnością energetyczną.

- Regionalnej pomocy inwestycyjnej – dla projektów finansujących koszty kwalifikowane inwestycji.

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Należy podkreślić, że efekt może być trudny do oszacowania.

Strona WWW:

- <https://www.bgk.pl/male-i-srednie-przedsiębiorstwa/zabezpieczenie-finansowania/gwarancja-ekomax/>

Budynki publiczne

NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-004/24 – budynki zabytkowe

Okres realizacji:

Nabór wniosków do programu FENX0101-IW01-00124 trwa do 31 października 2024 roku.

Cel programu:

Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz instalacja odnawialnych źródeł energii (OZE).

Zakres programu:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej,
- Instalacja odnawialnych źródeł energii (OZE).

Typy budynków objętych programem to:

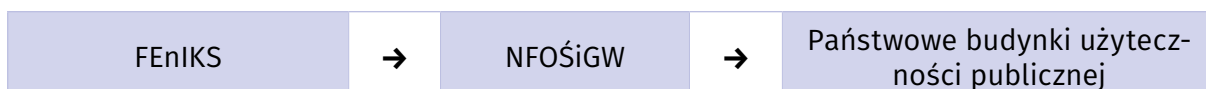
- Budynki zabytkowe (projekty realizowane przez państwowe jednostki budżetowe i podmioty nie stanowiące państwowych jednostek budżetowych).
- Budynki niezabytkowe i mieszane (projekty realizowane tylko przez państwowe jednostki budżetowe).

Beneficjentami programu są:

- Państwowe jednostki budżetowe.
- Podmioty nie stanowiące państwowych jednostek budżetowych.

Budżet programu:

Budżet programu wynosi 500 000 PLN.

Przepływ środków finansowych obejmuje:**Forma wsparcia:**

Dofinansowanie projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej oraz instalację OZE.

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

- <https://www.gov.pl/web/NFOŚiGW/fenx0101-iw01-00424>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/11-efektywnosc-energetyczna-budynki-uzytecznosci-publicznej-wraz-z-instalacja-oze/>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/fenx0101-iw01-00124-dofinansowanie-projektow-w-zakresie-poprawy-efektywnosci-energetycznej-budynkow-uzytecznosci-publicznej-wraz-z-instalacja-oze-bedacych-pod-ochrona-konserwatorska/>

NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-002/24

Okres realizacji:

Nabór wniosków do programu FENX0101-IW01-00124 (Nabór 3) trwa do 31.05.2024

Cel programu:

Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (będących pod ochroną konserwatorską).

Zakres programu:

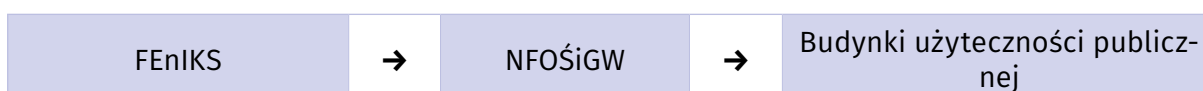
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- Pilotaż w obszarze poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej realizowanych przez podmioty niebędące państwowymi jednostkami budżetowymi w formule EPC/ESCO (z udziałem firm ESCO w oparciu o umowę o poprawę efektywności energetycznej).

Do programu mogą aplikować:

- Nadzorowane lub podległe administracji rządowej organy administracji rządowej i jednostki organizacyjne, prowadzące samodzielną gospodarkę finansową, w tym m.in. szkoły wyższe lub szpitale.
- Podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz szkół wyższych i organów władzy publicznej.

Budżet programu:

Budżet programu wynosi 0,2 mld PLN.

Przepływ środków finansowych obejmuje:**Forma wsparcia:**

Dofinansowanie projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

- <https://www.gov.pl/web/NFOŚiGW/fenx0101-iw01-00224>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/fenx0101-iw01-00224-dofinansowanie-projektow-w-zakresie-poprawy-efektywnosci-energetycznej-budynkow-uzytecznosci-publicznej-wraz-z-instalacja-oze-bedacych-pod-ochrona-konserwatorska-tryb-niekonkurencyjny/>

NFOŚiGW: FENX.01.01-IW.01-005/24 budynki użyteczności publicznej

Okres realizacji:

Od 30.09.2024

Cel programu:

Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją odnawialnych źródeł energii (OZE).

Zakres programu:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej,
- Instalacja odnawialnych źródeł energii (OZE).

Typy budynków objętych programem:

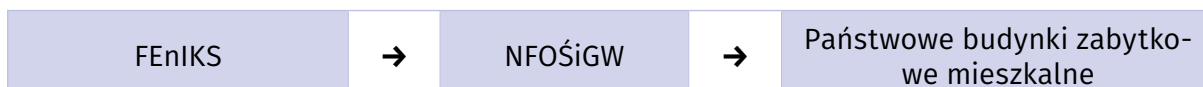
- Budynki zabytkowe (projekty realizowane przez państwowe jednostki budżetowe i podmioty nie stanowiące państwowych jednostek budżetowych),
- Budynki niezabytkowe i mieszane (projekty realizowane tylko przez państwowe jednostki budżetowe).

Beneficjenci programu to:

- Podmioty publiczne, w tym:
 - Szkoły wyższe,
- Nadzorowane lub podległe administracji rządowej organy i jednostki organizacyjne, w tym szpitale i przychodnie,
- Podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy (UE) 2023/1791, działające na rzecz państwowych jednostek budżetowych, szkół wyższych i organów władzy publicznej.

Budżet projektu:

Budżet programu wynosi 400 000 000 PLN.

Przepływ środków finansowych obejmuje:**Forma wsparcia:**

- Dofinansowanie projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej oraz instalację OZE.
- Projekty realizowane przez podmioty z katalogu beneficjentów, które nie stanowią państwowych jednostek budżetowych, będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w naborze dedykowanym inwestycjom realizowanym w formule ESCO.

Efekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Efektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Strona WWW:

- <https://www.gov.pl/web/NFOŚiGW/fenx0101-iw01-00524>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/11-efektywnosc-energetyczna-budynki-uzytecznosci-publicznej-wraz-z-instalacja-oze-nabor-niekonkurencyjny/>

B1.1.4 – Wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)

Okres realizacji:

31 lipca 2023 roku - 31 marca 2026 roku

Cel programu:

Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej służących lokalnej społeczności poprzez działania termomodernizacyjne i modernizację systemów energetycznych, co przyczyni się do:

- Redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- Obniżenia kosztów eksploatacyjnych.
- Zwiększenia komfortu użytkowania.

Zakres działań:

- Docieplenie budynków (ściany, dachy),
- Wymiana okien i drzwi na energooszczędne,
- Instalacja odnawialnych źródeł energii (np. panele fotowoltaiczne, pompy ciepła),
- Podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej,
- Modernizacja systemów wentylacyjnych i instalacji grzewczych.

Beneficjentami programu są:

jednostki samorządu terytorialnego, związki międzygminne oraz inne podmioty zarządzające budynkami lokalnej aktywności społecznej.

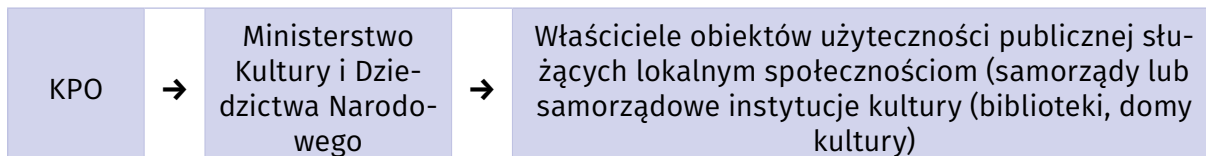
Poziom dofinansowania wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych. Dofinansowanie jest realizowane w ramach środków Krajowego Planu Odbudowy (KPO). Budżet programu wynosi ok. 0,3 mld PLN.

Efekty programu:

- Poprawa efektywności energetycznej budynków o co najmniej 30%.
- Redukcja emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń.
- Obniżenie kosztów użytkowania budynków.

Budżet programu:

Całkowita pula dostępnych środków 300 mln PLN, przy czym w roku 2024 wydano ich prawdopodobnie bardzo niewiele;

Przepływ środków finansowych obejmuje:**Forma wsparcia:**

Bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych.

Effekt ekologiczny

Informacja o efekcie ekologicznym nie jest dostępna w domenie publicznej.

Effektywność inwestycji, efektywności wsparcia;

Informacja o efektywności inwestycji programu nie jest dostępna w domenie publicznej.

Dodatkowe informacje:

Projekty wybrane, stan na 10. 01.2025 <https://www.gov.pl/attachment/60945987-e52c-4a66-a280-370e82174c15>

Strona WWW:

<https://www.gov.pl/web/kultura/zwiekszenie-efektywnosci-energetycznej-obiektow-lokalnej-aktywnosci-spoecznej>

Informacje o innych istotnych programach

Feniks

Program FENIKS (Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027) jest kontynuacją wcześniejszych programów Infrastruktura i Środowisko z lat 2007-2013 oraz 2014-2020. Jego głównym celem jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju.

Podział środków UE dostępnych w ramach FEnIKS 2021-2027 pomiędzy poszczególne obszary wsparcia przedstawia się następująco:

- sektor energia: 6 079 mln EUR,
- sektor środowisko: 3 667 mln EUR,
- sektor transport: 12 911 mln EUR,
- sektor zdrowie: 650 mln eur,
- sektor kultura 600 mln eur,
- pomoc techniczna: 282 mln eur.

Budżet programu wynosi prawie 29,3 miliarda euro, co czyni go największym programem krajowym w całej Unii Europejskiej. Środki te będą wspierały m.in. wzrost efektywności energetycznej, redukcję gazów cieplarnianych oraz adaptację do zmian klimatycznych

Planowane typy projektów w obszarze efektywności energetycznej to:

1. Poprawa efektywności energetycznej budynkach użyteczności publicznej (wraz z instalacją OZE);
2. Poprawa efektywności energetycznej budynkach mieszkalnych (wraz z instalacją OZE);
3. Poprawa efektywności energetycznej w dużych i średnich przedsiębiorstwach (wraz z instalacją OZE);
4. Promocja, doradztwo i podnoszenie świadomości, wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych m.in. w zakresie działań na rzecz niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym efektywności energetycznej (promowanie oszczędności energetycznej) i wykorzystania OZE, dekarbonizacja ciepłownictwa systemowego.

W obszarze efektywności energetycznej przygotowano trzy podprogramy, dostępne w roku 2024-2024., oznaczone są sygnaturami: FENX.01.01-IW.01-002/24, FENX.01.01-IW.01-001/24, FENX.01.01-IW.01-004/24, FENX.01.01-IW.01-003/24.

Inne programy:

- **Sportowa Polska program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej oraz Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu:** <https://www.gov.pl/web/sport/program-inwestycji-o-szczegolnym-znaczeniu-dla-sportu4>
- **Nabór: Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych (B1.2.1)** <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/efektywnosc-energetyczna-i-oze-w-przedsiębiorstwach--inwestycje-o-najwiekszym-potencjale-redukcji-gazow-cieplarnianych>
- **Moje Ciepło** – <https://mojecieplo.gov.pl/>
- **Wzmocnienie Efektywności Energetycznej Obiektów Lokalnej Aktywności Społecznej** <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/b114-wzmocnienie-efektywnosci-energetycznej-obiektow-lokalnej-aktywnosci-spolecznej/>
- **Fundusz gwarancja plus:** <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/fundusz-gwarancji-rolnych-plus>
- **Pożyczka wspierająca zieloną transformację miast:** <https://www.bgk.pl/krajowy-plan-odbudowy/pozyczka-wspierajaca-zielona-transformacje-miast/#c33424> i <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/b341-inwestycje-na-rzecz-zielonej-transformacji-miast/>
- **Działanie FENG.03.02 Zielony Fundusz Gwarancyjny**
- **Program mój prąd**

Podsumowanie

Podsumowując analizę programów wsparcia dla efektywności energetycznej budynków w Polsce za istotne uznano:

Budżety programów

Znalezienie informacji o budżetach programów z alokacją na poszczególne lata (ze szczególnym uwzględnieniem roku 2024) było zadanie trudnym. Te podstawowe informacje są często poukrywane w trudno dostępnych dokumentach (takich jak raporty roczne), i przedstawiane są w sposób mało czytelny, mało zrozumiały dla osób nie znających zasad sprawozdawczości.

Określenie efektu ekologicznego programu w postaci zmniejszenia zużycia energii i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń jest zdecydowanie niewystarczające (dla 10 opisywanych programów efekty określono dla dwóch – programu Czyste Powietrze i systemu Białych

Certyfikatów. Sposobu określania efektu ekologicznego programu Czyste Powietrze nie znaleziono w domenie publicznej.

Przykład:

Z informacji podawanej przez NFOSiGW dotyczącej programu Czyste Powietrze nie można wywnioskować ile energii zostanie zaoszczędzone z uzyskanych oszczędności w danym roku, na przestrzeni kolejnych lat. Np. jeżeli w roku 2023 zaoszczędzono 158 ktoe, to w jakim okresie czasu te oszczędności będą mogły być liczone – np. jeżeli przez 10 lat, to całkowite oszczędności dla działań zrealizowanych w roku 2023 wyniosą 1 560 ktoe (bez ewentualnego dyskontowania).

Innymi słowy brakuje informacji jak długo będzie można liczyć efekt i jak się on będzie zmieniał w czasie. Takie informacje są możliwe do uzyskania z danych zawartych w audytach energetycznych. Można przypuszczać, że dla programu Czyste Powietrze ten efekt będzie stosunkowo długotrwały, bo wspierane inwestycje dotyczą budynków, gdzie trwałość (żywołność) użytych materiałów i urządzeń jest stosunkowo długa (ok. 20 lat). Inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku systemu Białych Certyfikatów w ramach którego modernizowane są przede wszystkim instalacje przemysłowe, gdzie żywotność technologii jest krótsza (np. 10 lat). W ramach systemu Białych Certyfikatów URE, podobnie jak NFOŚiGW, nie podaje efektu liczonego dla uśrednionego cyklu życia.

Brak przyjętej jednoznacznej metodologii określania efektu oraz jego zmian w czasie może prowadzić do mylnych wniosków, np. jednakowego traktowania efektów programu Czyste Powietrze i Białych Certyfikatów. W rzeczywistości należy oczekiwać, że projekty realizowane w sektorze przemysłowym (Białe Certyfikaty) będą miały średni okres użytkowania krótszy niż projekty związane z modernizacją budynków.

Określenie efektywności inwestycji, efektywności wsparcia i dźwigni finansowej

Efektywność inwestycji to stosunek nakładów do uzyskanych efektów w postaci zmniejszenia zużycia energii. Efektywność wsparcia rozumiana jest jako ilość środków publicznych wydanych na osiągnięcie efektu. Efektywność wsparcia prawdopodobnie w ogóle nie jest szacowana, a na pewno nie jest podawana do publicznej wiadomości. Dźwignia finansowa to stosunek zachęty (dotacji, ale również wpływów z białych certyfikatów) do całkowitych nakładów inwestycyjnych.

Dla przykładu (wartości hipotetyczne) w programie Czyste Powietrze: efektywność inwestycji wynosi ok. 130 000 PLN/toe, efektywność wsparcia ok. 50 000 PLN/toe, w systemie Białych Certyfikatów efektywność inwestycji wynosi 15 000 a efektywność wsparcia „0” – w ramach systemu nie są wydawane środki publiczne (poza kosztami operacyjnymi funkcjonowania

systemu), a wsparcie inwestycji pochodzi od odbiorców końcowych, płacących rachunki za energię, gaz i paliwa.

Warto zaznaczyć, że programy oszczędzania energii zwykle przynoszą także dodatkowe korzyści w postaci np. zmniejszenia emisji CO₂, zmniejszenia emisji dwutlenku węgla, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza (lub zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza), zmniejszenie ubóstwa energetycznego oraz mają wpływ na wzrost gospodarczy. Zatem ocena projektów w zakresie oszczędzania energii na poziomie programu powinna obejmować przynajmniej następujące wskaźniki:

a) Ogólna efektywność programu

- całkowity koszt zmniejszenia zużycia energii (całkowite nakłady) /całkowity efekt (w postaci toe),
- całkowity koszt zmniejszenia emisji CO₂ (całkowite nakłady)/całkowity efekt w postaci zmniejszenia emisji dwutlenku węgla).

b) Efektywność interwencji publicznej

- koszt wsparcia w celu zmniejszenia zużycia energii (dotacja)/całkowity efekt (w postaci toe),
- koszt wsparcia w celu zmniejszenia emisji CO₂ (dotacja/całkowity efekt w postaci toe).

Sposób prezentowania informacji o programach/projektach

Sposób prezentowania informacji o projektach jest niespójny, zdarza się, że oficjalne informacje podawane są na różnych stronach internetowych i trudno określić, która strona jest bardziej „oficjalna” i aktualna. Informacje dotyczące budżetów lub wydatków publicznych nie są łatwo dostępne na stronach instytucji wdrażających. Przykładem może być informacja o uldze podatkowej, czy wydatkach na Program Czyste Powietrze. Innym ciekawym przykładem jest system białych certyfikatów, gdzie informacje dotyczące ilości białych certyfikatów czy opłaty zastępczej są trudno dostępne i różne, w zależności od źródła.

Centralny Rejestr Oszczędności Energii Finalnej (CROEF)

Miejszem właściwym do rejestrowania, raportowania i publicznego udostępniania informacji mógłby być Centralny Rejestr Oszczędności Energii Finalnej (CROEF). W rejestrze powinny być rejestrowane oszczędności energii finalnej uzyskiwane we wszystkich programach wsparcia realizowanych w Polsce. Dostępna w CROEF informacja o energii finalnej zaoszczędzonej w roku 2024 (ok. 170 ktoe) jest zdecydowanie zaniżona (deklarowane oszczędnościom

w ramach programu Czyste Powietrze to ok. 160 ktoe a w systemu Białych Certyfikatów ok. 170 ktoe.

CROEF – nie spełnia swojego zadania, chociaż ma ogromny potencjał.

Ubóstwo energetyczne

Na podstawie zebranych informacji można jednoznacznie stwierdzić, że w roku 2024 nie było w Polsce programu który by w swoich zasadach adresował problem ubóstwa energetycznego zdefiniowanego w KPEiK na podstawie Dyrektywy PE i Rady (UE) 2023/179. W programie Czyste Powietrze dotacje zostały uzależnione od dochodów, jednakże to kryterium dochodowe nie zostało jednoznacznie powiązane z problemem ubóstwa energetycznego. Brak alokacji środków i jednoznacznego określenia celów związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu energetycznemu jest poważnym niedostatkiem.

Edukacja i promocja

Działania w obszarze oszczędzania energii i przeciwdziałania zmianom klimatycznym wymagają skutecznej informacji i działań edukacyjnych. Jest to szczególnie istotne w Polsce, gdzie przedsiębiorstwa energetyczne przeprowadzają mniej lub bardziej skuteczne działania dezinformacyjne w zakresie polityki klimatycznej (<https://www.money.pl/gospodarka/bylismy-na-tajnym-spotkaniu-z-organizatorami-kampanii-zarowkowej-zdradzamy-szczegoly-6737338908441376a.html>).

Kluczowymi elementami analizy systemu wsparcia procesu wzrostu efektywności energetycznej budynków w Polsce były:

- a) przedstawienie budżetów programów (całkowitego i dostępnego w roku 2024), efektu programu w postaci zmniejszenia zużycia energii (ktoe), zmniejszenia emisji CO₂ i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza.
- b) Określenie efektywności wydawania środków publicznych na realizację celu w postaci zmniejszenia zużycia energii (dotacja (PLN) / efekt (toe))
- c) Wskazanie obszarów, w których wsparcie nie występuje lub jest niewystarczające.

Wnioski

Z analizy systemu wsparcia procesu wzrostu efektywności energetycznej budynków w Polsce nasuwają się **następujące wnioski**:

1. Konieczna jest **natychmiastowa i gruntowna poprawa sporządzania, raportowania i prezentowania informacji o finansowych narzędziach wsparcia efektywności energetycznej** m.in. w zakresie:

- budżetu,
- rocznej alokacji środków,
- planowanych efektów (toe),
- uzyskiwanych efektów (rocznie i krokowo),
- realizacji zadań dodatkowych/specjalnych takich jak ochrona powietrza czy ubóstwo energetyczne (środki, cele, rezultaty).

2. Potrzebne jest **określenie efektów poszczególnych programów/instrumentów wsparcia**.

Np. jeżeli celem programu Stop Smog jest poprawa jakości powietrza, to ta poprawa powinna zostać określona (w postaci np. stężeń i obszarów). Jeżeli celem któregoś z programów byłoby przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu, to zmniejszenie ubóstwa powinno być w odpowiedni sposób określone, a następnie zmierzone i raportowane.

3. Konieczne jest **przygotowanie metodologii** (nie musi być bardzo skomplikowana) **obliczania efektu ekologicznego** (roczny, całkowity etc), wspólnej dla wszystkich programów.

4. Potrzebna jest **analiza efektywności wydawania środków** – w celu rozwijania działań wydajnych i odchodzenia od działań mało skutecznych.

5. **Analiza pod kątem kanibalizacji**. Problem kanibalizacji polega na oferowaniu coraz korzystniejszych programów i produktów, które wypierają już istniejące i skutecznie funkcjonujące na rynku. Zatem potrzebne jest analizowanie wsparcia oferowanego dla tej samej grupy odbiorców przez różne programy wsparcia.

6. Potrzebna jest **rzeczowa analiza efektów i skuteczności różnych narzędzi** których celem jest oszczędzanie energii, takich jak: instrumenty finansowe (ile ktoś, za jaką cenę), instrumenty regulacyjne, czy akty prawa miejscowego (Uchwały Antysmogowe).

7. Programy realizowane w roku 2024, pomimo różnorodności i adresowania potrzeb wielu interesariuszy nie stanowią spójnego systemu, opartego z jednej strony na analizie efektywności i potrzeb, a z drugiej strony na ocenie skuteczności różnych narzędzi i wyborze najskuteczniejszych (możliwie największy efekt uzyskiwany możliwie małym kosztem). **Stworzenie jednego systemu spójnego systemu pozwoliłoby na zwiększenie dyscypliny i kontroli.**

Notatki

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

Opracowanie powstało w ramach projektu

Ensmov Plus (LIFE21-CET-POLICY-ENSMOV-Plus/101076098)

Informacje zebrane w niniejszym tekście pochodzą z ogólnodostępnych źródeł, niemal wyłącznie z oficjalnych rządowych źródeł. Chociaż dołożono staranności w poszukiwaniu informacji, weryfikacji, to jednak należy się liczyć z możliwością wystąpienia błędów. Wszelkie propozycje korekt/uzupełnienia informacji proszę przysyłać na adres: kape@kape.gov.pl z dopiskiem „korekta publikacji „Finansowanie termomodernizacji budynków w Polsce w roku 2024”.

Za wszelkie uwagi serdecznie dziękujemy.

Wydawca:

Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.
Al. Jerozolimskie 65/79
00-697, Warszawa

Autorzy:

Marek Zaborowski

(Krajowa Agencja Poszanowania Energii)

Prof. dr hab. inż. Arkadiusz Węglarz

(Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. /
Politechnika Warszawska)

Karolina Loth-Babut

(Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.)

Redakcja:

Adam Ślusarz

(Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.)

Opracowanie graficzne i skład:

Radostaw Szydłowski - [LI](#)

Zdjęcie na okładce:

Image by rotekirsche20 from Pixabay

ISBN: 978-83-932908-7-1

Warszawa, Czerwiec 2025

Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.

Aleje Jerozolimskie 65/79, 00-697 Warszawa

 +48 (22) 626 09 10

 kape@kape.gov.pl

 www.kape.gov.pl

 www.kape.gov.pl/ensmovplus

 www.linkedin.com/company/kape-sa/